

ድሕሪ ሰለፋ እንታይ ተረፋ

ካብ ዝገርም፡ እዛ ሃገር፡ ንብረታ ተዘሚቱን ተሃጊሩን፡ ዲቃ ተገፊፎም ኣብ ግዱድ ዕስክርና ተጸሚዶም ዕድመ ልክዖም ዋጋ እንዳ ከፈሉ ይነብሩ፡ ጥሪት እዛ ሃገር ብሓይሊ ተዘሚተን ቢኢድ ወናንኦም ይሓርዱወን የጥፍእወን፡ ስድራ-ቤት እዛ ሃገር ይእስሩን ይበታተኑን፡ እዚ ህዝቢ'ዛ ሃገር መባእታዊ ዓቕሚ እቶቱ ወይ ቁጠብኡ ይሕደግ መረቱን ንዋቱን ይህገር፡ ጽፍሒ መነባብሮኡ መረት ዘቢጡ ስንክልቲ ሃገር ጌሮም ደው ዘበልዋ ሃገር'ሲ ብኸመይ እዮ መስተንክር መራሕቲ ገበርቲ ቂያ ዝበሃሉ ክንዲ ሃገር ዘዕነወ? ብኸመይ እዮ'ኸ በዚ ሕጂ ዘለቶ ከም ሃገር ተቆጺራስ ፡ ሃገር ተባሂላ ክትጽዋዕ?

ኩልንተና'ዛ ሃገር መሓውራታ ተቐይዶ፡ ናይ ኢኮኖሚን ካልእ ንጥፊታትን ረገጡ ዓጺዮ ወላ ሓንቲ ምንቅስቃስ ዕዳጋታት ይኹን ካልእ ህዝባዊ ስራሓት ዓጺዮ፡ ናብ ኣብ ዘይ ምልክቶ ውግእ ክተት እንዳበለ ህዝቢ ከዝምት ኣብ እንርእየሉ ዘሎና እዋን፡ ካልእ ብዙሕ ነገር ክገብሩ ትጽብዮም ነባራት ተጋደልቲ እሞ ብፍሩይ ዓይኒ ዝረአዮ ኣብ መራኸብ ብዙሃን ወጺኦም ናይ መራሕቲ ብርገድና ወይ መራሕቲ ክፍላተ-ሰራዊትና ተማሃርቲ እዮም ኔሮም እንዳበልካ ምቕዛም ምስ ምንታይ ይቐጽር?

ሃገር ተዓጺያ ኩሉ ዓይነት ምሕደራ ይኹን ዕለታዊ ኣነባብራ እዛ ሃገር ብልጋሰ ወይ ልገሳ እሰያስ ኣፈወርቂ ካብ ዝኸውን ድሕሪ እዚ ኹሉ ነገር ኣብ ዘይ መንገዱ ይኸይድ ከምዘሎ ተረዲኦም ኣብ ጎድኒ ህዝቦም ብምዃን ትርግታ ልቢ ህዝቦም ክንዲ ምስማዕ፡ ኣብ ፎርሙላ ናይ ሰብዓታት ወይ ሰማንያታት ፡ ተመሊስካ ኣሸካዕላል ተረካብ ዘረባ ምዝራብ'ሲ ምስ ምንታይ ይቐጽር?

እቲ ጉዳይና'ከ ኣብሞንጎ መራሕቲ ሕውሓትን መራሕቲ ጀነራላት ዓዲ-ሃሎን ምውድዳር እንታይ ኣምጽኦ? ክኸውን ዝግበኦ ከምዚ ዘይኮነ ፡ ዓመጽን ፍትሒ ምጉዳል ኣብ ህዝቦም እዩ ክግንዘቡ ዝግበኦም ዝነበረ። ኮይኑ ግን፡ ሜላን ጥብብን ስለ ዝተኸወሎም፡ ኣብ ህውተታ ስለ ዝነበሩን ዘለዉን፡ እዚ ስርዓት ፡ ኣስመራ ከኣ ጽቡቕ ጌሩ ስለ ዝፈለጠናን ዝፈልጦምን፡ ከምዚ ኣብ መራኸቢ ብዙሃን ናይ ህውተታ ኣጀንዳ ሰሪዑ የውጽኣልና እሞ ንሕና ከኣ ኣብ ጓል መንገዲ ኣብ ዝተሰርዓልና ሰይጣናዊ ኣጀንዳ ከነታቲ ፡ንዝማቲን ጨፍላቂን ስርዓት ህግደፍ፡ እቲ ዝደለዮ እኮይ ተግባራቱ ንክፍጽም ግዜ ንህቦ እሞ ከም ዝኣለሞ ንሃገር ጥራሕ ንኸትርፋ ምቹእ ዕድል ንፈጥረሉ። ሽዑ ሰብ ንክኣስር ፡ ካብ ሰብ ሓሊፉ ከኣ እንስሳ ይዘምትን ንብረት ህዝቢ ይህግርን። ብሓጺሩ፡ ተረካቢ መንእሰይ ወለዶ፡ ዘይርከባ ሃገር ብትርጉም ዘይብሉ ኩናትን ከጥፍእ ወይ ዓዲ ገዲፉ ሃጽ ኢሉ ናብ እግሩ ዝመርሖ ንኣብ ርእሱ ከጽልለላ ዝኸእል ካልኣይ / ወይ ሳልሳይ ዓዲ ወይ ሃገራት ክፈልስን ክጠፍእን ህያው ምስክር ኮይንና እንዳ ረኤና ፡ኣብ'ዚ ስርዓት ዝወጠነልና ኣጀንዳ ክንህውትት ንርከብ ኣለና።

ኣብ'ዚ ግዜ'ዚ፡ ኤርትራ፡ ብኹሉ መዳይ ብሰብኣዊን ሞራላውን ጥራሕ ተሪፋ-ህሉ ኣብ ዘላ፡ ብጎሬበት ሃገራት ይኸን ብኻልእ ሳልሳይ ኣካል ንኸትጉበጥ ዓይኒና ፈጢጥና ኣብ ንርእየሉ ዘሎና እዋን ፡ ኢና እምበኣር ስክፍታትና ነልዕል ዘሎና። ማለት ቀይሕ ባሕሪ ብጎሬበት ሃገር ኣብ ዝመሓደረሉን ከምኡ ከኣ ወሰናስን መረት ሃገርና ብናይ ባዕዲ ወተሃደራት ኣብ ዝሕለወሉ ዘሎ ግዜ ከም ሃገር እንታይ እዩ ዝተረፈና? ክንብል ሞራላዊ ግድየታ ኣሎና።ከምዝበሃል ግን “ድሕሪሰለፋ እንታይ ተረፋ “ ከምዝተባህለ ሃገር ኣንቆልቀኣ ጥርሕ መስተረፊት ካብ ምቁዛም፡ ሕሳብና ምግባር ጥራይ እዩ ዘዋጽኣና። ግን ሕጂ ንሕና ምስ ዝዘእ ርእስና ሕሳባት ምውርራድ ገዲፍናስ ኣእዳውና ናብ ካልእ ከነወጣውጥ ንፍትን። በቲ ሓደ ወገን ከኣ ከም ባዕልና ንውንና ሃገር ከም ዘለትና ነብስና ኣብ ዝለዓለ ሰሪዕና ነቶም ብሕጊን ስርዓትን ተገዚኦም፡ ህዝቦ

ዝመርሑ፡ ኣብ ምዕባለን ዕብዮት ቁጠባ ህዝቦም ንምክዕባት ከይሰልከዩ ዝሰርሑ፡ ትርጉም ህዝቢን ህዝባውነትን ብኣገባ ዝርድኡን ዝፈልጡን ኣትሒትካ ተማሃርቲና እዮም ነሮም እንዳበልካ ምውርዛይስኻ ምስ ምንታይ ክቐጸር ። ነፍስና ኣብ ዘይ ቦታኣ ሰሪዕና ነቶም ክንዲ ህዝቦምን መረቶምን ረዚን ዋጋ ክኸፍሉ ኣብዚ ዘለናዮ ክፍለ-ዘመን ዋናታት ናይ ዝለዓለ ታሪኽ ዘጽሓፍን ዘመስከሩን ብሓጺሩ ካብ ዝተበተነ ሓሪጭ ኣብ ደቡብ ኣፍሪቃን ከኒያን ኮፍ ኢሎም ስለ ህላዌ ህዝቦም ዝምጉቱን ዝደራደሩን ተደራዲሮም ከኣ ብትልሚ ረብሓ ህዝቦም ውሳኔ ናይ ምውሳኔ ብቐጻት ንዘለዎም ብሉጻት መራሕቲ ኣትሒትካስ ፡ ነቶም ብዘይ ፍትሒ ጳጳስ ዝጨውዩ፡ ካህናትን መነኮሳትን ዝሕይሩ ፥ ቤተ መቐድስ ዘራኽሱን ህዝቢ ዘከላብቱን ዝገፍዑን፡ ጥሪትን ንብረትን ናይ ህዝብ ዝህግሩን መምበሪ ኣባይቲ ደቂ ሃገር ዘዕኑዉን ዘፍርሱን ኣብ ላዕሊ ሰሪዕካ መማህራን እዮም ኔሮም ኢልካ ምንያትስ ተግባራዊ ዶ የምስለካ? ህዝባዊ ፍቕሪ ዘይብሎም ፡ናይ'ዚ ዘመን ኣረመኔስ ብኸመይ እዮም ምስ እዞም መራሕቲ ሕውሓት ክመዛዘኑ?

ብሓጺሩ፡ ብዝኾነ ይኹን መዐቀኒ፡ ንሕና ኤርትራውያን ብፍላይ ከኣ ተጋደልቲ ሻዕቢያ ነበር ነብሶም ኣብ ላዕሊ ሰሪዖም ንኻልእ ከትሕትሉ ዘኸእል ሞራል ከምዘይ ብሎም ናይ'ዚ ዓመት ተርእዮ ኣብ ምሉእ ሃገር ዝግበር ዘሎ በዝባዝ ህያው ምስክር እዩ።

ነባራት ተጋደልቲ ነበር ካብ ክገብርዎ ዝግባእ ግን ኣብ ህዝባዊ ምንቅቓሕ ክነጥፉ እቲ ዝበኸረ ተልእኾ ህልው ክገብሩ ብቅንዕናን ካብ ኔርና ሕጂ ከመይ ኣሎና ኣብ ዝብል ስነ ልቦናዊ ህዝባዊ ሕሳባትን ሕድሪ ስዋትን ከተግብሩን ክዝክሩን ይግባእ። እዚ ከኣ ኣብ ቀልቦም ተመሊሶም ጎረቤቶም እንታይ ይገብሩ ዘይኮነ ንሕና ተሰኪምናዮ ዝመጸእና መስመርን ዕላማን ከምዚ ዲዩ ኔሩ ኢሎም ብዕምቀት ክሓስቡን ዝቀበርዎም ጀጋኑ ሰውኣቶም ሕድሮም ከተግብሩን እዚ ዘየማትእ ግዜ ዝሓቶም ዘሎ ኮይኑ፡ ኣብ ንቅሓት ህዝቦምን መንእሰያቶምን ብዝግባእ ተረዲኦም ሓዲሽ ወፍሪ ጽገና ናይ ስነልቦና ክገብሩ ንዝጽውዖም ዘሎ ግዜ ብዕምቀት ከስተውዕሉሉ ዘየማትእ ግዜ'ኡ ከምዝኸለ ክስወጦም ይግባእ። እዚ ካኣ መሬትናን ልዕላውነትናን ብባዕዲ ተታሒዙ ፡ ንዝነኾለ ስርዓት ንምትታይ ገዲፎም መንእሰያቶም ፍቕሪ ሃገሮምን ሰውኣቶምን ንኸሓድሮም ሓቀይናታት መምህራን ክኾኑ እዩ እቲ ቀዳምነቶም ክስራዕ ዘለዎ። ዘመነ ግሪምቢጥ ማይ ንዓቕብ ከምዝብሃል ግን ባዕሎም ንባዕሎም ብኣውራጃን ወረዳን ኮታ ተሰሚዑ ብዘይፈለጉ ቅጽል ስም እንዳተወሃሃቡ ኣብ ምብትታን ህዝቦምን መንእሰያቶምን ሕማቕ ናይ ታሪኽ መምህራን ኮይኖም ይጉዓዙ ከምዘለዉ እንተ ዝስወጦም ጽቡቕ ኔሩ።

ብሓጺሩ ልዕላውነትና ብምኽባር ብዝግብኣና ዓለም ለኻዊ ሕጊ ኣኸቢርና ምስ ጎረቤታትና ጽኑዕ ናይ ዲፕሎማሲያዊ ስምምዕን ምትእስሳር ጌርና ፡ ሃገርና ብሕጊን ሕጋውነትን ተሰሪታ እትጉዓዘሉ ህዝባ ኣብ ዓዲ ተኸቢሩ ባይቶኣዊ ምሕደራኡ ሰሪዑ ምስ ዝወለዶም ደቁን ቤተሰቡን ብዘይ ስክፍታ ዝነብረላ ሃገር ንኸሃንጹ ኣብ ነብሶም ተመሊሶም ኣባይ ኢና ዘሎና፡ ብምባል ንዝኣእ ርእሶም ክሓቱ በዚ ኣጋጣሚ ክንሓትት ንደሊ። ኣብ'ዚ ግዜ'ዚ፡ ኤርትራ ሓንቲ መነሃሪያ ናይ ሕገ-ወጥ፡ ብዝኾነ ብናይ ዓለም ለኻዊ ሕግታት ዘይትቐየድ ፈለል እሞ ናይ ኩሉ ጉዕዞይ ተምሳሌት ዝኾነት ሃገር ክነሳ ከም ሓንቲ ብልጽቲ ሃገር ጌርጋ ኮሓሒልካ ኣብ ንኡስ ወለዶ ምቕራብ ፡ ቁሰልኻ ምሽፋን ስለ ዝኾነ ነዚ እውን ብኣጋኡ ክሕሰበሉ ይግባእ። ሱር ሰዲዱ ኣብ ክንቀለሉ ኣብ ዘይ ከኣል ምስ በጽሐ፡ ነቲ ህብረተሰብ ክመስሎ ዝግብኡ ኣብ ቦትኡ ክትመልሶ ኣጸጋሚ ከምዝኸውን ተረዲእና ኩሉ እቲ ዓሻ ኣንነትና ወጊድና ኣብ ነብስና ተመሊስና ሕሳብና ምስ እንገብር ፡ ካብ ኩሉ እቲ ዝበኸርናዮ እውን ታሪኽ ይቕረ ክብለልና ይኸእል እዩ። ግን እዚ ክንገብር ምስ ዝኣእ ርእስና ንስሓ ኣቲና ንሃገርና ዝጠቕም ዝበልናዮ ኣስተዋጽኦ ምግባር ምስ እንጀምር እዩ።

እንተ ዘይ ኮይኑ ሃገርና ኤርትራ፡ ካብ'ዚ ዘላቶ ብዝኸፍኦ መልክዑ ናይ እሱር ቤት ካምፕ ወይ (ግቢ) ኮይና እያ ክትተርፍ።

ሰለዘ፡ ጀነራላትና ወይ መራሕቲ ሰራዊትና መምህራን ናይ ጎረቤት ሃገር እዮም እንዳ በልካ ምጡቋይ ገዲፍና ንህዝብና ዝጠቅም ሰራሕ ንሰራሕ።

እዞም ናይ ሕጂ ጀነራላት ናይ ቀደም ማለት ተጋደልቲ ሰብዓታት/ ሰማንያታት መምህራን ናይዞም ሕጂ ንዓለም ኣብ ጣውላ ኮፍ ኣቢሎም ንጸላእቶም ክልተ ግዜ ዘዛኑቡ ዘለዉ፡ ሕጂ ናታቶም ማለት ንናይ ዓዲ ሃሎ መራሕቲ ሰራዊት መምህራን ኮይኖም ኣብ ቅድሚ ዓለም ሓወልቲ ኮይኖም ስለ ፍትሒን ሰላምን ፡ ሊዕሊ ኩሉ ስነምግባርን ህዝባውነትን ክብሪ ህዝቢ መስዋእቲ ኣብ ክንዲ ህዝቢ ጥራሕ ክኸውን ከምዘለዎ ይምህርዎም ኣለዉ። ካብ መምህራን ኔርና ትብሉ፡ ካብዚ ኣንነት ወጺእኩም ፡ ካብዚኣም እንታይ ንወሰድ እንታይ ንመሃር እንተትብሉ ምናልባት ዋህቶታት ናይ ስነ-ልቦናኹም ከም ሰብ ክሰርሕ ምጀመሪ እም ፡ ብኡ መጠን ከኣ ንህዝብኹም ካሕሳ ምኽፈልኩምን ካብ ምብትታን ህዝቢ'ዛ ሃገር ነጻ ምኽንኩም ጥራይ ዘይኮነ ንሓደ ኣዚዩ መግለጺ ዘይርከቦ ውልቀ-መላኺ ካብ ምምላኽን ምግልጋልን ምተፋታሕኩም እም ንህዝብኹም ዓቀንጥ ዝጎዳእኩም ምኽሓስኩም ከምኡ ከኣ ኣብ ሓድነታዊ ቃልሲ፡ ተራኹም ኣዚዩ ምረዘነ።

ግን ብዓይኒ ሓቂ ክንርኢን ክንዛረብን እንተኾይንና፡ እዞም ናይ ሕጂ ጀነራላት ህግደፍ ወይ መራሕቲ ሰራዊት ህግደፍ ናይ ቀደም ተጋደልቲ፡ ንጎረቤት ሚሂሮም ወይ ተመኩሮ ኣደሊቦም ዝበሃሉ ዘለዉ እዮም እኮ ህዝቦም በቲኖም ሃገር ኣባዲሞም ተገዛእቲ ሓደ ሰብኣይ ወይ ውልቀ-መላኺ ኮይኖም ሃገር ዘፍርሱ ዘለዉ። ብዝኸፍኡ መልክዑ ከኣ ኣብ ትግራይ ከይዶም ኣብ ዘይ ጉዳዮም ነቶም ሚሂሮናዮም ኢሎም ዝምክሖም መራሕቲ ሕውሓት ንምጥፋእ ፡ንብረቶም ንምዝማት፡ ኣዋልዶም ንምዕማጽ እዚ ኩሉ ከኣ ሸውሃት ውልቀ-መላኺ ንምርዋይ ተሃንዲዶም ኪኸዱ ንርኢ ኣብ ዘለናሉ እዋን፡ እቶም ናይ ሸው ተመሃር ዝበሃሉ ከኣ ሊዕሊኣም ኮይኖም እንታይነት ህዝቢን ህዝባውነትን ከምህርዎም ብተግባር ኣብ ቅድመ-ግንባር ካብ ምቹእ ሂወት ስለ ህዝቦም እታ እንኮ ዝውንኑዋ ሂወቶም ክኸፍሉ ንርኢ ኣሎና። እም መን እዩቲ መምህር መንዩ እቲ ተመሃርይ?

እም ነዚ ዝጭበጥን ዝድህሰስን ሰብኣዊን ሕልናዊን ተግባራት ንዝፍጽሙ ኣብነታውያንን ኣዚዮም ሞራላውያንን ኣብ ቅድሚኣይኖም ታሪኻዊ ቅያ ክሰርሑ እንዳ ረኣይዎም ኢዮም እምበኣር ኣብ ናይ ቀደም ጽውንጽዎይ ወይ ህውተታ ክህውትቱ ንዕዘቦም ዘሎና።

ካብ'ቲ ዝገርም ኣብ ኣኸናር ታቦት መድሂነ-ኣለም ኣጸያፊ ተግባር ብትእዛዝ በዓል ፊሊጶስን ከም በዓል ሓረጎት ወዲ ፍርድንን፡ ሊዕሊ ኩሉ በላዕ ሰብ ዝኾነ ውልቀ-መላኺን ከመራኽስ ክድፈር ሰብ ክከላበት እንዳ ረኣዩ ከምዘይ ረኣዩ ክኾኑ ክፍትኑ ከለዉ፡በቲ ካልእ ገጽ ከኣ ተዋራዘይቲን ሙስሊያትን ብዓሻ ትምክሕቲ ክወራዘዩ ከለዉ ክትሪእዮም ከለኻስ ፡ እምበርዶ ኣብዛ ዓለም ምሳና ሓቢሮም ይነብሩ ኣለዉ እዩ ዙብለካ።

እዞም ደገፍቲ ህግደፍ ኣብ መራኹብ ብዙሃን ክዛረቡ ክትሰምዎም ከለኻስ ወላሓንቲ ኣብ መረት ኤርትራ ዘሎን ዝነብሮ ዘሎን ሓቅታት ጎሲዮም ኣብ ናቶም ዓለም ክሕንቡሉ ይውዕሉ ይሓድሩ ግን እንተረኣኻ ኩሉ ነገራቶም ጥራሕ ቁጻር፡ ወላ ሓንቲ ናይ'ቲ ረኻብ መከራ ህዝብና ዝብልዎ ገላጺ ዘይኮነ ንውልቀ-መላኺ ዘርብሕ ህውተታ ክውርዱ ከደይቡ ይውዕሉን ይሓድሩን ። እዚ ኩሉ ሓይሊን ጸዓትን ዘጥፍእዎስ ናብቲ መጻኢ ትውልዲ እንታይ ዓሸራ ንገድፍ ኣለና ኢሎም ንኸይተሓሳሰቡስ እንታይ እዩ ዝዕዘዎም?

ማለት ግዜኣም ሰዊኣም ይሰርሕሉ ኣለው፡ ግን ቁብነገር ኣልቦ ሰራሕ የዋኸቡ፡ እዚ ንኸገብሩስ እቲ ሕልናኣም እንታይ ዓይነት ውሽጣዊ ተግሳጽ ወይ ወቕሳ የስርጸሎም ይኸውን?

ብፍላይ ገለ ካብቶም ምስ ታሪኽን ባህልን መጽናዕቲ ንጉብር ኢና በሃልቲ ነዚ ሕጂ ንርእዮ ዘለና ስራሓም ከም ታሪኽ ደኹን ሰኒዶም ንዝመጽእ ትውልዲ ከሕልፍዎ እዮም? ምኽንያቱ ኣብ ግዜኦም ህዝቢ ይበሳበስ ካህናት ይእሰሩ ጳጳስ ይጭወዩ መነኮሳት ይግፈፉ ንብረት ቅድስቲ-ቤተክርስቲያን ይህገር ትውልዲ ይጸንት፡ ነዚ'ስ ብግቡእ ደኹን ከምዘለዎ ይሰንድዎ ይኹኑ?

ኣብ መጨረሻታ ከምለቦዎ ከሕልፈሎም ዝደሊ ነዘም ኣያታት ቃልሲ፡ ስርዓት እሰያስ ከሓልፍ እዩ ፡ ግን እዚ ዝግፋዕ ዘሎ ህዝቢ ፡ ንዘለኣለም ነባሪ እዩ። ስለ ዝኾነ ታሪኽኩም ኣመዓራርዩ ጥራሕ እዩ ክብሎም ዝኽእል። ናይ ታሪኽ ኣጋጣሚ ኮይኑ ግን እዞም ኣብ ሻዕቢያ ዝነበሩስ መብዝሕተኣም ዕድመ ጥራሕ እዩ ዝውሰኹ እምበር ስነ-ልቦናኦም ዘይ ዓቢ። እግዚኣብሄር ልቦናኦም ይኸፈተሎም። እሜን !

በራኺ ዮሃንስ ኣታዎ፡ ካናዳ

ሕዳር 14/2022